

Mesélő épületek Szadán

Keppich Mór vendéglője

Az épület Szada Nagyközség központjában áll és több mint száz éves lehet. A legkorábbi dokumentum róla egy képeslap, amit maga a tulajdonos Keppich Mór adatott ki 1905-ben. A képeslap tanúsága szerint az épület ugyanúgy nézett ki, mint napjainkban. Ám ezt megelőzően Rosenberg fűszerüzlet volt. Keppich Mór után Bíró néni kocsmája volt, majd disco, vendéglő, kultúrkocsmá. Arról az időről mesélek, amikor Bíró néni kocsmájának és egy hentesüzletnek felesben adott helyet az épület. Akkori címe: Szada, Fő út 6.

Ez a ház Szadán az első cserepes épületek között volt, mikor még körülötte mindenhol zsúppos és nádtetős házak voltak. Idősebb szadaiak elmondása szerint pont Szada arany Metszésében épült, ezért középnek is hívták, nem véletlenül.

Bíró néni férje Bíró Béla volt, akinek a tulajdonában állt a kocsmá. Ő 1946-ban halt meg. Ezután a fiatal, 40 év körüli özvegye vette át a kocsmát és egészen 70 esztendőig vezette.

A kocsmá nyitva tartása: kedden zárva volt, rendszeresen reggel hatkor nyitott, télen 7-kor, délután 4 órakor nyitott újra. Aratás vagy nagyobb mezőgazdasági munkák idején Bíró néni már kora hajnalban kikészített az ablakba egy üveg pálinkát, poharakat és a földekre igyekvők kiszolgálhatták magukat, majd estefelé a munkából jövő betértek és becsületkassza alapon kifizették a hajnalban elfogyasztott pálinkát.

A kocsmában pálinkát, bort és sört árultak. A bort a háború előtt Domonyi Miskától vette, novemberben az egész évre valót. A kocsmá alatt végig pince húzódott, ami 50 és 100 literes hordókkal volt tele. Háború után Budafokról hozták tartálykocsival és a helyszínen fejtették át a hordókba. Sör csak leosztásra volt, azaz meg volt az éves keret és csak annyit árulhattak. Előre meghatározott napokon volt csapolás és természetesen mindig csak délután. Az italok hűtését jéggel oldották meg. A kert végében volt a jégverem. Szadán a legeltetési bizottság tulajdonában volt az úgynevezett Páskom, ahol a „két Jancsi tó” is volt. Nevüket a karbantartójukról kapták. Az egyiknek van természetes forrása is. Régen nagy vízmennyiségű tavak voltak, napjainkban komoly kotrási munkát igényelne a rendbehozásuk. Ez a két tó látta el jéggel a kocsmát. A téli munkák kezdete a nádvágás volt, utána következett a jégkitermelés. Kézi erővel, kampókkal végezték és lovas kosikkal szállították. Amikor megjöttek a jégtömbök csúszdán leérkeztek a jégverembe, ahol baltás férfiak összezúzták őket, ugyanis így jobban tömörödtek és lassabban olvadtak. A jég tetejére kb. 2 méteres szalma réteget terítettek szigetelésként. A jégverem körül akácfaikat ültettek, hogy mindig árnyékban legyen. A jég akár augusztusig is kitartott. A bort a bádgorborítású pult részben hűtötték, a sör és a szóda víz egy spirálalakú csövön jött fel, miközben a jég lehűtötte. Akkoriban nem volt vezetékes víz, a kútról húzták. Mindig akadt a vendégek között, aki segített ebben Bíró néninek. Minden reggel, amikor még nem kezdődött el a nagy élet a kocsmában, újra elmosogatta az összes poharat. Délben, mikor zárva tartott, pihenésképpen két széklet összetolt, és azon sziesztázott. Szándékosan nem tett rá párnákat, mert nem akarta, hogy kényelmes legyen és véletlenül elaludjon.

Az épület másik fele hentes üzletként működött. Hetente kétszer hozták húst. Aztán a hentest eltiltották fekete vágásért. Akkoriban sok

volt a besúgó. Utána felesége vitte az üzletet. A henteséknek voltak gyermekeik, akik szinte ott nőttek fel, főleg a kisfiú, aki aztán ott is lakott Bíró néninél, akinek nem született gyermeke. Bíró néni háza közvetlenül a kocsmá mellett volt, a mai állatorvosi rendelő helyén. A hentes család a másik oldali szomszédban lakott. A kocsmát és a hentesüzletet fal választotta el, amin egy kis ablak volt, ahol mindig helyet kapott egy pohár friss fröccs. Ennek az ablaknak akkor vették nagy hasznát, amikor államosították és a kocsmában lepecsételték mindent. A kis ablakon csak a fiúcska fért át és ő adogatta ki a palackokat és egyéb menthetőket a kocsmából.

Bíró néni kocsmája nagyon felkapott hely volt, még Gödöllőről is átjártak. Hétvégenként Rezgő szaxofonozott. Mindig voltak verekedések, duhajkodások. Mindenki látogatta, a jómódú is, a szegény is. Amikor idegen tévedt a kocsmába, belekötöttek, és elkalapálták. Egy falubeli férfi, aki magas volt és igen nagy testi erővel rendelkezett, besegített Bíró néninek, pultosként, vagy hívhatjuk kocsmárosnak is. A verekedéseknek voltak állandó résztvevői is. Zsebes és Ráadás. Zsebes mindig közepén kezdte a bunyót, majd a földre hasalva kicsusszant a verekedők közül és hátulról kezdte aprítani őket. Ráadással együtt, aki mindig hátulról avatkozott be a férfi szórakozásba.

A verekedésen kívül a másik mulatság a kugli volt. Ezt az udvaron játszották az árnyas fák alatt, a megszokottól eltérően, három bábuval. Vélhetően a gyorsabb bábú állítás miatt, amit gyerekek végeztek, nagy örömmel és igyekezettel, hiszen a győztes mindig adott nekik pénzt, hol 50 fillért, hol akár 1 forintot is. Persze akadt olyan is, aki elsumákolta a fizetést. Mindig nagy és vidám fogadások zajlottak, sőt olyan ember is volt, aki nem játszott csak a fogadások miatt járt oda. A szakszavak így hangoztak: 1 fa, 2 fa, 3 fa, attól függően, mennyit sikerült ledönteni. Mezteláb: ezt akkor kiáltották, amikor nem gurult végig a pallón a golyó, hanem kiugrott a pályáról, érvénytelen gurítás. Szintén ez a hátsó udvar adott helyszínt a falu legnagyobb mulatságainak, a báloknak, a búcsúnak, szüreti vigasságnak. Sok fiatal itt ismerkedett meg későbbi férjével, feleségével.

A háború alatt a németek és az oroszok is tábori postának használták az épületet, míg Bíró néniék a pincében húzták meg magukat. Amit tudtak, hordókat a disznóól alatt ástak el, ám az ásásban segítők rájárogattak, megdézsmálták a készletet.

1956-ban a kocsmában tekergették a rádió gombját és próbálták befogni a Szabad Európa Rádiót, figyelték a híreket.

A 60-as 70-es években az egész házat ismét vendéglővé alakították. Nem rég zárt be a Hungaro Pub, ami kultúrkocsmaként üzemelt, ahol kiállításokat, előadásokat és gyermekprogramokat is rendeztek. Az épület a CO-OP Hungaria Zrt. tulajdona.

Varga-Farkas Edit Sára

ERŐSS-ÉP KFT.

2111 Szada, Dózsa György 141/2.

Szolgáltatásaink:

szennyvízelvezetés, csapadékvíz elvezetés, árokburkolás, szerkezetépítés, kerítés építés, zsaluzás, betonozás, vasszerelés, kőművesmunkák.

E-mail: csaba.1987.07@gmail.com

Telefon: 06-30-207-9621